



РОССИЯ ИННИКИ КҮӨНҮГЭ КИИРСИЭБЭ

sochi.ru
2014

Сочитаабы олимпиада буолара 10 хонук хаалла. Бэлэмнэни барыта түмүктөнөн, күрэхтэһини-лэр ыһтыллыахтаах объекта, спортсменнар, көрөөччүлөр түһэр олоор дьиттэрэ государственнай хамыһыһыа тутгарыл-ланнар бэлэм буолулар. Олимпиада уотун уматы-ахтаах факел Россия бары регионнарыгар сылдан, Сочиа чутааага Дойду-бут бары гражданнын курдук, Чурапчы дыоно-сэргэте бу улахан түмүүнү долгуяа көтөһөр, бэйэлэрин дыоннорутар ыалдыага бэлэмнээр.

И. П. УАРОВ улуус дьаһалтатын дьэз көргөн уонна ыччакка департа-ментын салайааччыта.

Олуньу 7 күнүттэн сагаланыахтаах Сочитаабы олимпиада буолара күнтөн-күн ахсын чу-тааан итэр. Дойду бүтүүнэ, спорду сэргээр-эччидер долгуяа кө-төһөбүт.

Бу улахан спортивнай күрэхтэһини олох үрдүк таһыага аһаалларбар сөрбөхтөөбүтүн. Бэлэм-нэни үрдүк таһыага аас-

та, объектар бэлэмнэр, бо-руобаллар күрэхтэһини-лэр ыһтыллылар.

Бэйэм, сүүрүннэ, би-атлону сэнэрэбин. Россия спортсменнарыгар ыһды-ыам. Россия сүүмэрдөөмүт хамаандата Алдан куорак-ка дьарыктааһыта, оон-бигини кинилэр бэлэмнэ-ниилэригэр кыттаахтаах-пыт. Бу көрүннэ бигинэ-нэрэ аһыах мэтээли ыһы-ахтара дьон эрөнбөт.

Уопсай түмүккэ Россия спортсменнара инниик күөнтэ тахсыахтара.

Павел Федорович МИ-ТИН, хайыһарга ССРС спордун мастарыгар кан-дидат.

Хайыһарга ор сна-лыттан турбутум. Күрэх-тэһини олох олохторо уерэнэр сааһыттан кыт-тар буолбутум. Бастаан көннөрү (гладкий) сүүрүүлэргэ кыттар этиэм. 1969 сыллаахха эдэрлэргэ республикага үһүс миэстэ-ни ыһыттым. 1970 сылтан биатлонга күрэхтэһэр бу-олбутум. Дьоккуускайга 1-№-дээх педучилищегэ үөрөнө сылдан, республи-ка хамаандатыгар киирэн, Южне-Сахалинскый куо-ракка Дальнай Восток эо-

натан күрэхтэһинигэр кыттыбытым. Итинэн сыа-ды байыаннай бигиниэ-нэни ыһтырбыттар.

1972 сыллаахха рес-публикатаагы биатлонга күрэхтэспрингэ (10 км) үһүс буолбутум. Улуунум чөлүнн аһыах күрэхтэһи-лэргэ көмүскөбүтүм. 1988 сыллаахха Чурапчы хама-андата 10-с спартакиадага чемпионнууртар биат-лонга инниик буолбуттук. Кэлин бу көрүннэни, киннөрү да хайыһарынан дьарыктааһыта уоста бигиниэтийдэ. Оскуола программатыгар эрдэ эл-бэх чаас көрүлгөр буол-лаһына кэлэн олох аччат-талар. Сибирьтэй сал-пыннга хайыһарынан сүүрүү кэһи эт-хаан өттүнэн чэбдик, тулуурда-ах, дуулуурдаах буолары-гар көмөлөһөрө саарбага суох.

Быллыгы олимпиадага биатлонга бигини дьом-мут инниик сыдыахтара дьон эрөнө санаабын. Ол эрээри, атын да дойдулар спортсменнара олус үчүтэй бэлэмнээхтэр. Чуо-лаан, бу кэһи кыһыа дьон бигиниэһини онорор уус-тутурда. Ордук таа ыһыа Уопсай түмүккэ хамаанда-нан инниик тахсыахтарын сөт этэ. Хантынан сүүрүү, хоккей, фигурнай ханты-лааһын көрүннэригэр бэ-лэм үчүтэй дьон санаабын.

Алексей СЛЕПЦОВ.



АФАНАСИЙ ВЛАДИМИРОВ — ЧУРАПЧЫГА

Токусуньу 25 күнүгэр Чурапчы улуунулар Дьэз көргөн уонна ыччак дьаһалтатын министирэ Афанасий Семенович Владимиров кэлэ сырытта.

Эбиккэ дьэри Чурапчытаагы физ-култура институттар сылдан, усту-дьюоннары кытта көрүстэ, үлэ-хамнас, үөрэх хаамыһын кытта бигиниэ Кэп-сэтинин түмүгэр министиристиба уон-на институт бииргэ үлэлэһи-сэбүлэһи түһэриститэр.

Эбиктэн кэһиэ Одьулууннары ли-цейгэ "Эдэр ыччактыа сиригэр үлэ-нэ хааччыйыа" дьэз төгүрүк остоул ыһ-тыллыа. Маныа улуус баһылыга Ан-дрей Ноговицын, бастагы солбуулаачы-та Алексей Ноговицын, дьэз көргөн уонна ыччак департаментын салайаач-чы Иван Уаров, ыччак политикатын на-чалыһа Алексей Филиппов, Чурап-чытаагы колледж дириэктэро Евгений Попов, Одьулууннары лицей дириэ-ктэро Александр Попов, кэһиэни баһылыктара уонна улуус үөрэҥ тэ-риэталарын устуууоннара кыттыаһы ыһылар.

Бу хайа да сиргэ сыһынык турар бонпуурука хас биирдии кыттааччы бэйэтин санаатын эттэ. Министир Афанасий Владимиров маныа үс сүөлү көрөр:

1. Эдэр ыччак бэйэтин идэтин таба таларыгар тирэх буолуу. Ол эбэтэр баһылыктар кэһиэһиэ туох специа-лист наадатын эрдэттэн бигин-көрөт, онно туһуламмыт үлэни ыһтыахтаах. Ол инниттэн оскуола дириэктэрин кыт-та бииргэ үлэлэһиэхтээх.

2. Тутар этэрээтэр. Маныах тутар этэрээтэр Сочига, Магадагга үлэлэ-н кэллэр. Аны бигиниэ маны саһына-ран, кэһиэһиэһи үлэни ыһтыахха на-ада. Холобур, кэһиэһиэһи тутулар улахан объектары тастан үлэһиттэр кэлэн тутулар. Тогр бэйэбиг ыһыбап-таһыа? Бу туһунан толкуйдуохха на-ада. Тутар этэрээт тэриэни, улахан об-ектарга бэйэбиг ыһар көмүгүт кэллэ.

3. Вэонтердар. Вэонтер дьэз бэйэ баһылынан үлэлэһиэ Нерюнгри, Ал-дан ыччакта бу хайыһарынан үлэлэһи-лэр. Огон бу буолулары турар Сочитаабы олимпиадага Мирэһиттэн, Лен-скэйттэн барыталаан эрэллэр. Огон дой-дугут сайдарын туһугар бэйэбиг баһылынан ыһарыт торосотох.

Биир сонун этиинэн Мугудай кэһиэһиэ баһылыгы Кузьма Пер-мяков иһитиниэригэр буолла. Кини кэһиэһиэ баһылыгыттан "Мугудай-скэйт агрокластер" дьэз бырайыак үлэ-тин саһыла. Бу бырайыак саһылан эдэр ыччактыа сиригэр олохсугуу, үлэлэһи буолар. Ол инниттэн 24 уһаабалаах, толору хааччыйылаа-ах, уоттаах-куөстээх, суолаах, уулаах дьэзлэр тутулуохтара. Дьэ, маныах



Чамэлиэз Ксенофонтова наһараада тутар.

дьиттэрэ ыччак кэлэн, сүөһү иһтэн, үүтү ман, үлэлэһи-хамсаан олоруохта-ах. Бу иһитиниэригэр устуууоннар үгүстэрэ иһтириэһи иһитилэр.

Огон маныаха маарыһылар эти-ни Мындагайы кэһиэһиэ баһылыга Илья Николаев онордо. Ол курдук, ки-ни "Мындагайы" ТХПК базатыгар сүөһү иһитиниэһи дьарыгыгар ком-плеке тутулуан киирдэһиэ, аһыах үлэ миэстэргэ тахсарын эттэ. Онуоха эмиэ үлэһиттэргэ анаан, дьэз-уот тутулуара быһааннар эбит.

Одьулуун кэһиэһиэ баһылыга Людмила Ефремова: "Эдэр ыччак бэйэ-бэйэригэр ойносон, хамаандата тэ-риэни, аукционга кыттан үлэлэһи, хантан эр бэлэм харчы кэлэн туһуэ дьэз кэһиэһи олоруһи", - дьэзтэ. Хо-дубур баһылынан быһырыһи Одьулу-ун ыччакта бигиниэ тротуары онорорго аукциону кыһан, таһаарылаахтык үлэлэһиһи эттэ.

Түмүккэ министир Афанасий Владимиров устуууоннарга туһаайан, министиристиба бииргэ үлэлэһэр тэ-риэһиэ "Алдезия" ХЭТ (тууту тэри-тэ) үлэһиттэргэ наадыларын бэлиэ-тээн, баһылыгы ыһыаһылар онно ба-ран үлэлэһиһи сөбүн эттэ. Маны таһыан уопуттаах салайааччыларбы-аан бастаан үлэни тьа сиригтэн саһылыр ордугун, онгон сайдан тахсар кыах баарын тоһорюотулар.

Төгүрүк остоул бүтүүтэ Афанасий Владимиров лицей дириэктэриниээн Александр Поповтуун бииргэ үлэлэһи-сэбүлэһи түһэриститэр уонна лицей үлэһиттэргэ Чамэлиэз Ксенофонто-ва «Ыччак политикатын туһууна» аа-ты иһтэрдэ. Ол кэһиэ улуус баһылыга Андрей Ноговицын Афанасий Влади-миров бу күн төрөөбүт күнэ буоларын, ол да буоллар бигини улууспуттар кэ-лэн үлэһи сыдыаһын бигиниэһи, мах-тинан уонна эрдэлэһи туран, сэмэй бэ-лэһи туттарда.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

Спорт

ДВФО КҮРЭБЭР КЫТТЫАХТАРА



Алек Романов, тренер НК Сивцев, Андрей Чивгинаров.

Токусуньу 15-19 күннэригэр 1998-1999 сс. төрөөбүт уолаттарга "Арт Авто" ав-тооскуола бигиниэһи боксага республикага биирдиилээн бастыһы иһи күрэх-тэһи Дьоккуускайга ыһтыллыа.

Бу күрэхтэһиһи бигини улууспуттан 80 кг үөһэ Алек Романов бастагы, 50 кг Андрей Чивгинаров инниик миэстэни ыһтылар. Кэһиэһи таһынан 50 кг Саша Макаров киириһтэ. Уолаттары тренер Н. К. Сивцев дьарыһтыр.

Аны уонна Андрей республика сүүмэрдөөмүт хамаандатыгар киирдилэр. Кинилэр Нерюнгри куоракка токусуньу 27-олуһу 10 күннэригэр үөрөтэр-эр-чибэр түмүүтэ сылдан баран, олуньу 12-17 күннэригэр Благовещенскый куо-ракка Дальнай Востоктаагы федеральнай уокурукка бастыһы иһи күрэхтэһи-гэ кыттыахтара.

«СО» корр.

2014 – Россияба Култуура сыла

ЫРЫАҢЫТ АГРООСКУОЛА ААТЫРДЫБЫТ

2014 сылбыт сараланыытыгар агрооскуолалар республикатааҕы сойуустара уонна Уус-Алдан улууһун чөраҕин управлениетын көрүлээһиннэринэн Найдаты нэһилиэгэр "Ыллыыр агрооскуола-2014" деһиһинэн республикатааҕы ырыа куонсурууна буолан ааста.

Чурапчы улууһун агрооскуоаларын ситимтээн Диринг агрооскуолатын ырыаһытара баран, кыахтаахтык кыайы-хотуу көтөлөөһөн кэллилэр. Барыта 10 улуустан сүүрбэ оскуола кэлэн күрөс бэлдэстэ. Ол курдук, музыка учуутала В.Е. Коржон, производственной салайааччы А.А. Сергеев, маастар З.Э. Куприянова, технология учуутала П.П. Кирсанов, ОБЖ учуутала Д.С. Посельский, маастар С.А. Пестерев кытыннылар. Соло, дуэт, квартет толоруугутар күрэхтэстилэр. Билиһиннэрэ квартетка В.Е. Коржон, П.П. Кирсанов, Д.С. Посельский, С.А. Пестерев бастааһынар, 1-кы иштилэһиэх дипломуна наҕараадалаһыттар уонна сыаналаах билиһиннэни туһуттар. Онтон уопсай түмүгүнэн В.Е. Коржон гран-при буолары ситистэ, планшетынан наҕараадалаһа. Онтон билиһини оскуолабыт республика агрооскуоаларын сойууһунан ырыаһыт оскуола аатырда. Куонсурууска Уһаа Бүлүүттэн, Намтан, Мэнэттэн, Дьоккуускайтан, Аммантан күрэхтэһээччилэр мөстөлөспүттэр.

Бу ырыаһыт хамаанданы производственной үлэ дирижкэти солбуйааччы А.А. Сергеев салайааччыта сырытта. Кини оскуола салалтатын аатыттан ырыаҥа бэлэмнэбит, балыта доруобуйабыт СР култууратын туйгунулар П.И. Тарабукинна, оскуола вокальной куруһуогун салайааччыгар А.В. Васильеваҥа махталын тиэрдэр. А.А. Сергеев аһылты "Ыллыыр агрооскуола-2014" куонсурус Дирингтэ буоларын ситиһөн кэлбиттэригэр үөрүүтэ үрдүк.

Нарын ырыалаах найахылар ырыаһыттарынан республикаҥа биллэлэр, оттон билиһини чурапчылар онно да ааһытын түһөн биэрбэттэ, ордуктартан ордуктуун көрдөрдүт.

Е.М. ТАРБАХОВ.

Кэпсизхпин бабарабын

Саха сиригэр төрүт олохтоохторун үйэлэргэ илдьэ кэлбит дьарыктарынан ынах сүөһүнү, сыһыны илтиһи, сирин туһаны буолар. Бу билиһини омул быһыытынан уратыбыт, олорор олохпут, тыһынар тыһымыт. Саха сарсынгыта тыа сиригэр эрэ кытаргы ситимнээх.

Тыа сиригэр үөскэбит, үтүө суобастаах үлэтинэн, талан ылбыт идэтигэр бэриһинэн, бар дьонно, ытчапка холобур буолар туруу үлэһит эбэм туһунан билиһиннэриэхпин бабарабын. Кини аата Улита Семёновна Трофимова. Кини 1953 сыллаахха Чурапчы оройуонун Сылдан нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Оскуола кэнниттэн ветеринар үөрэхтин баһылаан, күн бүгүннэ диэри сүөһү иштэтигин дьарыктар.

2011 сыллаахха сана хотон туттаран үлэһит кэллэрбитэ, сана тикэтиһкэ, ол эбэтэр улахан пресс-подборщик, сана МТЗ-82 тыраактар ылбыта. Билиһини 2013 сылга 18 тонна үүт, үрдүк сүөртөөх 3 тонна эти туттарда, 90 тонна от оттоһо. Бу эгэһэ дөбөн, анардас дьахтар улахан хаһаайыстыбаны сүөртөөһүн салайара кини бэйэтэ эрэ элбээ, кэскилээри толкуйдуура, үлэтигэр өрлөрүгэр, сиккэрэтигэр, ыччаттарга холобур буолар кестөр. Мин эбэм үөрөһөн быһыгар көмөлөһөбүн, сайын окко сылдьабын, кэһэ ныйрайдэри хомуйан аҕалабын. Билиһини сайынныттан ынах ыырга үөрөннөм. Эбэм 3 уол оҕону илтиһи, үлэһит онордо. Ол курдук, улахан уола, мин аҕам Николай Константи-



ҮТҮӨ ҮЛЭҢИТ — БАСТЫҢ ХОЛОБУР

Ол курдук, мин эбэм Улита Семёновна 1996 сылтан бастаан хаһаайыстыба таргын үлэлээбитэ. Бастаан хаһаайыстыбагыгар 15 сүөһү 8 сылгы эбит буоларына, билиһини 63 сүөһүнү, 52 сыһыны, 3 ийэ сибиһиһини, 20 курулуту көрөн-хараһан олорор. Кини сүөһүтүн, сыһытын эңиреп-пэккэ элбэтэн, үтүө эти туттаран тилиһиччи үлэһит-хамсылар Индивидуальной предприниматель салайааччыта буолан, элбэхтэ кэлэр-барар, быһаарсар. Ол түмүгөр

нович идэтигэр звукооператор Иккэс уол Алексей Константинович "Чаран" ХЭТ тэриэтигэр иштэһинер-прораб Кыра уол Константин Константинович "Алмазы Анабара" тэриэтигэр үлэһит.

Мин эбэм Улита Семёновна үлэтигэр бэриһиннээһүн үтүө элбэх улуустан бочуотунай грамоталара, "Бочуотуускай улууһа 375 сылынан" үбүлүүдээх балиһа, Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтин анал балиһа, бочуотунай грамотата, "Ветеринарлар бөтөрөһүнэ-

рээ" анал балиһа туһулуудлар.

Тыа сиригэр дьонно үлэһити наһаа үлэһиттэр. Билиһини өрлөр кыра эрдэһиттэргэ үлэһит сыһан, өйдөөһүн сааһылаан үлэһиттэ, кэрэ тардыһа, ыраахтан чарыкыт буолуулаабыт. "Үтүө киниһи киниһиттэр" дииһи эһини мин саамай сөптөөх дии саныһын. Мин эбэбинэн кини туттабын. Улааттахпына тыа сиригэр сайдарыгар эбэм курдук сүрэхтээх, үлэһит буоларга дуулуһоом.

Кэскилээ ТРОФИМОВА,
7-с кылаас, Улахан Кула.

Спорт

ХАЙАХСЫТТАР БАСТААТЫЛАР

Одүүлунна сыллата ыһыттар 4 соҕуруу нэһиликтэр Ороһуоскатааҕы күрэхтэһиһэрэ ыһытыһа. Барыта 22 ракеткара араас саастаахтар-оҕууттан кырдыаһыттар диэри киириһиллэр.

Уопсай түмүккэ хамаандалан Хайахсыт теннисчигэр лапта чорбойон кыайылыаһынан буоллулар. Мунутуур чемпионунан эр дьонно Афанасий Яковлев, кыргыттарга Санаа Ефремова (иккис хайахсыт-

тар) буоллулар. Коммерческой оһууута эмнэ Хайахсыттан Алексей Евграфов кыайылыаһынан таарыста.

Бу ситиһиһтэ омул уурбут киниһин хас да көлүөнэ теннисчигэри илтиһи спорт ветерани Семен Дмитриевич Васильев буолар. Кини билиһин даҕаны тэнтэ күрэхтэһэ сылдьара үтүө холобур буолар.

Герман ЕГОРОВ.

Доруобуйа харыстабыла

МУГУДАЙ БАЛЫЫҢАТЫН 75 СЫЛЛААХ ҮБҮЛҮӨЙҮГЭР



Баай историялаах, үтүө кини эһтэмэһит, махталын ылбыт Мугудай участковой балыһа 75 сыллаах үбүлүү ахсынны 7 күнүгэр үөрүүлээх быһыыга-майгыга буолан ааста.

1938 сыллаахха "Сайды" колхуос кэбинигэр Бүөчүннэ

3 куйкалаах бастааһыттар илтиһтэ аһыллыбыта. Бастааһы акушеркалар нуучча кыһа Капитолина Алексеевна Кузьмина аһанан үлэлээбитэ. Бу сыллар тухары дьон олоһун туһутар туруулаһан, үтүө сыраларын биэрэн, элбэх эмчит, үлэһит үлэлээн иккэ. Ол курдук, акушерка А.С. Саввина, биһирсэрдэр М.Е. Дьяконованы, Ф.П. Скрябинаны эр көмгө үтүө суобастаахтык үлэлээбиттэрин бэлэтиһит. Бу балыһа бастааһы быраас, Чувашиятан кэлбит Л.И. Максимов (1958 с.), быраастар - РФ доруобуйатын харыстабылын туйгуна, СР доруобуйатын харыстабылын үтүөлөөх үлэһиттэ, "Бочуот Знага" уордан кавалера А.И. Перминов, СР үтүөлөөх бырааһа З.А. Захарова, РФ доруобуйатын харыстабылын туйгуна А.П. Погов, РФ, СР доруобуйатын харыстабылын туйгуна, СР Президиени "Бардыра" фондатын стипендиата В.А. Захарова, СР

доруобуйатын туйгуна М.С. Оконешикова үлэлээн аастытара.

Коллектив 2005 сылтан 570 кэм иһиннээх, нэһилик олохтоохторун күүһүнэн арбистовый матырыяалынан туһуллубут, аһыһылы оҕуһуулаах, кини, сырдык дьэһэр үлэһити олорор. Мугудай балыһага улууска биһир үчүтэй үлэлээх тэриэти буолар. Балыһаҥа РФ, СР доруобуйатын харыстабылын туйгуна, М.И. Ермолова аатынан бириэмийэ лауреата, үрдүк категориялаах терапевт-быраас Т.Я. Неустроева салайар. Медперсонал семинарларга, сертификаттарга илтиһиттэ күүтүһкэ сылдьан, билиһиннэри ханаталлар. Коллективка 2 РФ доруобуйатын харыстабылын туйгуннара, 7 СР доруобуйатын харыстабылын туйгуннара, 1-кы категориялаах эдэр уонна ыарыһахха истинг сыһыаннаах техперсонал бааллар. Кинилэри бу балиһа түгүннэ үрдүк наҕараадалар күүтүлэр.

Ол курдук, быраас Т.Я. Неустроева "Нэһилик Бочуоттаах олохтоор" ааты сукта, улуус Муһаары бочуотунай грамотатынан, үрдүк көмүс балиһин наҕараадалаһа. Акушерка В.С. Красильникова "РФ доруобуйатын харыстабылын туйгуна", медицина тэриэтигэр В.И. Оконешикова, Н.К. Сивцева "СР доруобуйатын харыстабылын туйгуна", эр сылларга үлэлээбит суоллар И.И. Оконешикова "СР транспортын бочуоттаах үлэһиттэ" ааты ылдылар. Патриотическай медперсонал Д.С. Красильникова республика профсоюзун рескомун бочуотунай грамотатынан, фармацевт О.И. Артемьева улуус дьаһалтатын бочуотунай грамотатынан, түөскэ аһыһылар балиһин, санитаркалар Г.И. Сивцева, М.Д. Аммосова доруобуйа харыстабылын министиэристибэ бочуотунай грамотатынан уонна элбэх үлэһит улуустааҕы оһон балыһа, олохтоох дьаһалта махтал суруктарынан наҕараадалаһылар.

Бу үбүлүүдээх тэрээһин үөрүүлээх түгүннэн балыһаҥа эр сылларга үлэлээбит, нэһилик бүтүн көлүөнэ ыччаттын төрөһүт бэтэрэнья акушерка Августина Степановна Саввина аата илтиһиллэһи уонна нэһиликкэ эмч тэриэтигэр сайдыһытын кэпсир киниһи баччаһынан тахсыһыта буолла.

Бу күн ыалдьыттарынан эмч үлэһиттэрин бэтэрэньяра А.М. Абрамова, М.А. Портнягина, Дьоккуускайтан Доруобуйа харыстабылын министиэристибэтигэр бэрэстэбиһит В.А. Сопников, улуустааҕы кини балыһа салалтата, кылааһынай быраас А.И. Коржон, участковой балыһаһалар үлэһиттэра уонна Августина Степановна кырдыаһа коллегалара, үтүө оҕу күн сиригэр көрдөрдүт акушеркалар М.Г. Эверстова, К.Н. Данилова буоллулар. Бу үтүө тэрээһинтэн бэтэрэньяра, ыалдьыттар аһыһан, үөрөн-көтөн тардыһылар.

Л.Я. ОКОНЕШНИКОВА,
Мугудай балыһаһалы,
бэтэрэнья үлэһиттэ,
СР доруобуйатын
харыстабылын туйгуна.

Отделение УУП ММО МВД РФ Чурапчинский на территории Чурапчинского района на 2014г



Начальник ООДУУП и ЦДН
подполковник полиции
Иванова
Вероника Семеновна
р.т.41-633; с.т. 89841056484
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№1,2,3,4 - с. Чурапча СУУП
лейтенант полиции
Адамов Рустам Егорович
р.т.41-633; с.т. 89142618136
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№16 - с.Мугудай, 17 - Телей,
18-Чепара, 19-Толон - СУУП,
майор полиции
Козлов Игнатий Иванович
р.т.27-692; с.т. 89141071682
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№5 - с. Артылах,
№6 - Кыпанах - СУУП,
старший лейтенант полиции
Адамов Рустам Егорович
р.т.23-739; д.т. 23-747; с.т.
89142917669;
с.т. 8962735 8980;
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№11 - с. Дирин,
уч. Мельдрекси,
№14-Ожулун, №15-Хадар,
уч.Орга, №13- Чакур,
№12- Хаяхсыт-ПУУП стар-
ший прапорщик полиции
Авксентьев
Василий Васильевич
р.т.26-160; с.т. 89141040096
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№9 - с. Хатылы,
№16-Волонго, уч. Кында,
№7 - Мындагай, №8-Мыры-
ла, уч. Хахыях - УУП,
лейтенант полиции
Белобобский
Сергей Сергеевич
р.т.25-529; с.т. 8964428545
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№20 - с. Сылан, уч. Бэрэ, Тей,
Улахан-Куул, Дярылла-
УУП лейтенант полиции
Собакин Алексей Алексеевич
р.т.23-343; с.т. 89627354167
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.



Административный участок
№1,2,3,4 - с. Чурапча, ПУУП,
старший сержант полиции
Монастырская Саргылана
Александровна
р.т. 41-633; с.т. 89142940151
Прием граждан со вторника
до пятницы 10ч. 00м.-18ч. 00м.

Сага дьыл боруогар
АПГоголев аатынан музы-
кальной оскуола тэрил-
битэ 55 сыллаах үбүлүөй
бэлиэтэннэ. Түгэнинэн
туһанан, дирижёр Старо-
стина Маргарита Гавриль-
евнаттан тэттик ыйытты-
ларга хоруйдуурутар
көрдөстүм.

– Биһиги улууспуттар му-
зыкальной оскуола хас сылла-
аха аһыс-бытай?

– Сурукка-бичиккэ киир-
битин, Чурапчы оройуонун кул-
туурунай олоһор биир кэрэ-бэ-
лэ кэминэн 1957-58 сылларда-
ах үөрэх дьылыгар оро музыкаль-
ной оскуолатын аһыс бу-

учууталын А.А.Филиппов, ба-
ян кылааһын учууталын
П.Ф.Кобельников, оскуола ма-
териальной-технической
базата бөһөргүүрүтэр, илти-
үөрэтин үлэтэ-хамнаһа сага
сүүрээһинигэр күннэтэ үлэлэ-
спит В.Н.Дьячковскаяны, учуу-
таллар таһымнаах үрдэтин,
араас таһымнаах куюкурус-
тарга кытынарарыга үгүс
үтүмүн үлэни тэрийсипит
М.Г.Оглозованы уода.

Үөрэх ааттаталаабыт убаас-
табыллаах учууталларбыт тус-
тарынан үгүс киһи билэрбит,
онон тэһиниэхкэ, ахтан-санатан
эрэ кэпсээтиим.

– Ханнык баҕарар оскуола
бэйэтин выпускниктарынан ки-
эн туттар-кэспир Эһиги ким-



М.Г. Старостина

СЫРДЫК ЫРА САҒАҒАР

олбут. Бу дьыл оскуола форте-
пиано, баян уонна скрипка кы-
лаастарыгар оҕолору үөрэххэ
ылан, бэлиэтиэх үлэ-хамнас
сарламмыт. Бастаах дирижёр-
ринэн Колобова Александра
Михайловна, учууталларынан
Мусатова Тамара Алексеевна,
Шумица Анна Александровна
үлэлээбиттэр. Оскуола оччо-
лорго анал дьыта-уота суох бу-
олан, начальнай оскуолаттан
истэ кылааһы ылан үлэлээбит.

– Оскуоланы төрүттэспит,
үтүмүн үлэни-хамнаһы
көрсүбүт, бэйэлэрин сэмэй кы-
лааттарын киллэрэспит киэн
туттар дьонутунан кимээр
ааттанат ээти?

– Биһиги киэн тутта аатты-
ыр, сүтүрүөр, убаастыыр учуу-
талларбыт үлүстэр. Араас
сылларга биһиги оскуолабыты-
гар үлэлээн аастыттар: 12 ди-
рижёрдэр, 75 учууталлар уон-
на 39 төхүлүһүтэр.

Туспа Андрей Петрович Го-
голев туһунан бэлиэтиэхпин
баҕарарым. Кини 1959 сыллаах-
ха Дьоккуускайдары музыкаль-
най училищаны бүтэрэн оскуо-
ла дирижёринэн ананан үлэ-
тин саралаабыта. Кини туруор-
суутун оройуон салалтата
өйөөн, оскуола туспа дьыта
үлэлэир кыахтаммыта. 12 сыл
устата туруулаһан туран оскуо-
ла материальной базата
бөһөргүүрүтэр сыратын-сылба-
тын бэлэбитэ, орну үөрэти-
лэтин боспоруоһунан былаан-
наах үлэни тэрийбитэ, бэйэтин
билиитин-көрүүтүн, дьоруун
анаабыта.

60-сылларга духовой ор-
кестр тэриллэтиэ оройуонга
сага сүүрээри киллэрбитин оч-
чоттоду көлүөнэ астына кэспир-
иллэр Э.М.Левин дьон элэрээт
нуучча уода духовой оркестры
тэрийэн Эстеоп бырааһынны-
гар, Маай парадьдар, мань
тэһэ ыччат түмсүүлэригэр
тыһаһыта үгүс киһи кутун
туһута.

Д.К.Амосова, М.Е.Василье-
ва, Р.Е.Данилова, А.П.Гоголев,
Розалия уонна Василий Сер-
геевэр нэһилиэнньэ култууру-
най олоһор үгүс сэргэхсийиэни
киллэрбиттэр. Дьон сырдык-
ка-кэрэҕэ тардыһыта
күүһүрбүтэ. Нэһилиэнньэ орто-
туттар музыкальной оскуола
үлэһиттэрэ улахан аһаҕарыта-
ныан туһаналлар.

Киэн туттабыт уонна ис-
тигиник салыһыт фортепиано
кылааһын учууталын, Учуу-
таллар учууталларын
Д.К.Дьячковскаяны (Амосова-
ны), талааннаах мелодист, ди-
рижёр, хороник М.Е.Василье-
ва, Ленинградтаагы култуура
институтун выпускнига, үгүс

нэһилиэн киэн туттарыт?

– Биһиги оскуолабыт ким
туттар выпускниктарынан буо-
лаллар: Саввин Егор Петрович -
Россия үгүлэххэ худуһунуу-
та, Романов Инокентий Ино-
кентьевич - баянист, Оксана-
никова Марианна Григорьевна -
Опера уонна балет театрын ху-
дуһунуута, Саввин Роман Ро-
манович - СР култууратын туй-
гуна, Саха-Азия фонда стипен-
диата, Собакина Антонина Ти-
мофеевна-Дирижёр оро му-
зыкальной оскуолатын учуута-
ла, Новгородова Елизавета Аф-
насьевна - Чурапчытаагы оро
музыкальной оскуолатын фор-
тепианога учуутала уода.

– Үөрэхтээһин ситимигэр
сага федеральнай прддэбилэр
киллэриллэн эрдэхтэрэ. Бу хай-
ысхаа эн санааларың?

– 2013 сыл балаһан ыйын 1
күнүттэн “Үөрэхтээһин
туһунан” оскуон олоххо киир-
битинэн, орну кэрэҕэ уһуйар
үлэ-хамнаһа биһиги сага
сүүрээһини көрдүүбүт, былаан
оностон күннэтэ үлэлибит.
Сага үйэ үүнэр ыччата кээт
билилээх, дэһиттэр сайдыыла-
ах, үрдүк култууралаах, сага
сархастары арыһар сайдам са-
алаах буолуохтаах. Ол да иһин
биһиги үлэбит биир сүрүн хай-
ысхатынан оро үүнэр-сайдар
кэспирлэһи өтө көрөн, идэ тала-
рыгар көмөлөһөр, онно туһаай-
ылар үлэни тэрийбит буолар.
Эдэр киһи идэтин баһылаабыт-
тын таһынан, киниттэн киһи
баһыһытынан сайдыытыгар
үүнүүтүгэр үгүс болгомото уу-
руллуохтаах. Ити барыта киэн
оскуолааһы сылларыгар, өйө-
санаата ситэр кэспир, оро киэн
көрдүстэх, баай дууһалаах буо-
ларыгар биир ситимнээх үлэ
эрийсилэр. Онон, мин санаабар,
биһиги оскуолабытыгар тала-
аннаах эрэ оро үөрэнэхтээх бу-
олбатах, баалаах оро барыта
үөрэнэр усуллубуйатын тэрий-
нэхтээхпит. Урулуку кэспир оро
музыкальной оскуолага 5 сыл
үөрэнэр эбит буоллаһына, бил-
лэн 8-9 сыл үөрэнэр буолуо.

Билигин ким ирдэбилин
төрөһүтүтэр ойдүүдүтэр, онон да
буолуо биһиги оскуолабытыгар
оро үөрэнэ киириһтэ элбэстэ. Ол
курдук, аастыт сылларга 190
оро үөрэммит эбит буоллаһына
билигин 300 оро үөрэнэ сыллар.

– Искусство оскуолага кэ-
спирлээх бырайыактары
көмүскээн, онон сирдэлэн ил-
лики үлэтин торумнуур буо-
лустаах.

– 2012-2013 үөрэх дьылыт-
тан “Мы вместе в мире ис-
кусств” дьон ааттаах сага бы-
райыаһынан үлэһитин сарлаа-
табыт. Бу олус кэспирлээх бы-

райыак Биһигини анал орто
үөрэхтээһингэ ситимниир,
култуура уонна искусство эйгэ-
тигэр бэлэмнээх оҕолору таһаа-
рар. Бырайыак ааһтарынан ди-
рижёртэри үөрэх чааһыгар сол-
буйааччыта Е.Н.Ермолаева буо-
лар, ол түмүтөр 100 тыһыһыч-
лаах республикаттан Грант
ылан олоһобут. Үөрэтин, илти-
сайынарары бырайыак
сүнньүнэн ситиһилээхтик ба-
рар.

Бу кэлин икки сыл устата
преподавателлэр улууска, рес-
публикага, Россияга кээкэ си-
тиһиллэрдэхтэр. Мындааһы
филиалын фольклорга препо-
давателэ В.В.Савосова, худо-
жественнай кылаас В.Р.Нико-
лти, К.К.Захарова, П.А.Евста-
нов, хореографической кылаас
К.М.Кириллина, С.И.Дорогу-
ва уонна фортепиано кылаас
С.П.Макарова. Ханнык баҕарар
тэрилтэҕэ төһүү күүс буолар
технической үлэһиттэрдээх, ол
курдук Г.Г.Николаев, А.С.Бур-
нашова күннэтэ оскуола ыраас,
сылаас буолууттар сырларын
уураллар.

Ону таһынан “Музыка для
всех” дьон бырайыак сүнньүнэн
үөрэх уонна култуура управле-
ниета тустаах дуоһагар түһэр-
сэн үлэ сага хайысхалара то-
румнанылар.

Улууска баар тэрилтэлэри
кытта биһиги үлэлээһин дуоға-
бардара түһэрсиллэн “Улаһка”
уһуйаһы, О.Д.КХ тэрилтэтин
кытта социальный партнерст-
вога тартыһыбыт, салгыы оскуо-
лалары уонна тэрилтэлэри ки-
инилэр былааннаахпыт.

– Инокуитин баа санаан?

– Биллэн турар материаль-
най базабыт бөһөргүүрүтэр
үлэ-сүрүн болгомото уурулла-
ра эрийсилэр. Бу боспоруоһу
быһаарыһа улуустут баһылы-
та А.Т.Ноговицын култуура, ис-
кусство сайдыытыгар биһиги
оскуолабыт улууска биир сүрүн
хайысханан буоларын сөпкө
өйдөөн, ылсан үлэлэһэн,
биһигини сага дьыһан-уотун
наахчыһыта турумуута
үөрдэр. Иниэһитин ыра баа са-
наабыт туолан, сага таас Оро
искусствотын дьыта дьэйдэ-
дэһиэ барыһытын ситиһиһтэ
кыһаттыа, сага сархастары
арыһа турдаҕа.

Түмүккэ, үбүлүйдээх кол-
лективка кэспирлээх үлэһити-
гэр үгүс ситиһиллэри, оттон
үөрэнэччилэргэ бастык дабай-
ыһылары баҕарыһар. Баҕары-
аххайыт тус олохторугар дьо-
лу-соргуну, бөһө доруобуйаны,
саргылаах сарсыһыһы.

П.И. ПОПОВА,
РФ Сурууһалыстарын
союһун чилиэнэ

Автор сургууль эгэлдөр сансар
редакция лавант-дугуулар алдрын сеп
түбэлэр буолбатах. Сургууль мыйма
чөлүлөр кыраа-кыраа-кыраа-кыраа
этият-этият алар тус байыт сур.